

3 במרס 1943

בתי היקרה,

אני כותב אליך כמה מילים בקרון שנמצאים בו 30 יהודים. אנחנו עוברים כעת בלורד (Lourdes). מובן שאין אנו יודעים לאן אנחנו נוסעים. סלחי לי, בתי היקרה, על שאולי הרגזתי אותך כשביקשתי כי תשלחי לי הוכחה שאת, סימון וז'קו צרפתים. כך הורו לנו. תארי לעצמך, ילדתי, שלפני הנסיעה הם החזירו לנו - - -. הכל נעשה מהר מאוד כדי שלא נוכל לזוז. אל תתרגזי מכך, כולם נוסעים. אלפי יהודים - מהמחנות ולא מהמחנות.

מסרי זאת לסימון. אני בטוח שאנו נוסעים לעבוד. אבל היכן? אם אנחנו נוסעים לגרמניה, נעבוד בדרנסי (Drancy). אני נוסע באומץ ובמצב רוח טוב מאוד. כמובן שלא כולם מרגישים כך, וכמו אצל היהודים, זה אומר כך והאחר אומר אחרת. כל אלה עדיין לא עמדו בניסיונות שעמדנו בהם. זה לא מפריע לי, ושנית אני נוסע עם תקוות בלב וכך יהיה עד שאמצא את אמכם, את שרה שלי. התקווה מחממת לי את הלב כי אני חייב לראות את אמכם היקרה.

ואני מבקש מכם, ילדי היקרים, אין זה נעים שאתם נשארים כעת בלי אביכם, אבל את וסימון הנכם - - - ובמיוחד את, בתי היקרה, אני מכיר את אופייך ויודע שהוא דומה לאופייה של אמך. נדמה לי שראית עד כמה השפיעו הסבל והכאב על אמך, ואני סבור שיש לך גם קווי אופי שלי, וכך - קצת מאמא וקצת ממני. את תהיי אדם מושלם. את רואה שיש לי אומץ? ואם אהיה באמת בגרמניה, אדע שאין מה לדאוג לך.

אני כותב עכשיו טוב יותר כי הרכבת עצרה בלורד, וכשנוסעים - הרכבת מיטלטלת. אם רק אוכל, אמשיך לכתוב לך. אם אפגוש בתחנה יהודים, אבקש שגם אחרים יכתבו בשמי, כי בתחנות אחדות מחכים לנו - - -. הם נותנים לנו משהו לאכול. הם כבר היו היום בפו.

ברט היקרה שלי, בגירס פגשתי את הסוחר מרחוב פאליקאן, בעל המכבסה. הוא עדיין לא נוסע כי הוא רומני. נתתי לו 1,500 פרנקים וביקשתי שישלח לך. הכסף יגיע אליך - אם לא דרכו, דרך "אוזה". השארתי לעצמי רק כמה פרנקים. שלא יגזלו ממני את הכסף. הייתי יומיים בגירס ובמעבר ראיתי את מניא אורויס. היא לבדה. ראיתי גם את גברת לזר ואת הגברת שבעלה היה אתי ברכבת. הם היו אתנו בגוסנוויל (Goussain Ville). יש לה - - - כמו לאותה אישה שלאמה יש שער שיבה על הראש. ראיתי גם את - - -

אסיים את המכתב. כתבי לאותה כתובת, בלאק ז'אק בלשטיין, שישלח לך את כל מה שקיבל וכן את הדברים שהשארתי. כתבי לו שישלח לך את השמיכות. כתבי לו שלך וילידים אין מה ללבוש, ושיאמר שם שלקחתי אתי את השמיכות. אני מצרף פה את תלושי הלחם.

אני מנשק אותך נשיקות רבות ודאגי לילדים. אם תקי משהו לז'קו המתוק שלי, אל תשכחי לומר לו שאת זה שלחו אמא ואבא מליון. אני מקווה שתביני את כל מה שאני כותב ושתגדלי ותהיי הילדה המוצלחת, כפי שתמיד ציפיתי. הקריאי את המכתב גם לסימון, הוא מכוון גם אליו. הרכבת עומדת כעת בתחנה ואני מסיים את המכתב. דרישת שלום ונשיקות לנתן, לאשתו ולילדיו, למשפחת גרין ולכל הידידים והמכרים. דרישת שלום לפועל במקום עבודתך ולמנהל שלך.

אבא שלך,

המקווה להתראות אתכם בקרוב.

ברט היקרה. זהו כבר היום הרביעי. אני נמצא כעת בקרון. אנחנו בוודאי נוסעים לגרמניה. אני גם בטוח שאנחנו נוסעים לעבוד. אנחנו – 700 איש בערך. 23 קרונות. בכל קרון נמצאים שני ז'נדרמים. זהו קרון מסחרי, אך מסודר עם ספסלים ותנור. כמובן קרונות גרמניים. כמובן בלי תאים. הם הכניסו דלי. תארי לעצמך איזו רושם זה עושה. לא כל אחד יכול להשתמש בו. צריך להיות חזק בכל מצב.

אני מקווה, ילדתי, שתקבלי את כל המכתבים. אם את יכולה, שמרי עליהם למזכרת. ברט היקרה, אני מצרף פה שני כרטיסי הגרלה. אין לי עיתון. אני מאמין שאוכל לכתוב מכתב לדודה פולה. אני מקווה, ילדתי, שתדעי להתנהג כאדם חופשי, אף-על-פי שאת נשארת בינתיים בלי הוריד. אל תשכחי שעליך לשרוד ולא לשכוח להיות יהודייה וגם בן אדם. מסרי דברים אלה גם לסימון. הישארו אנשים חופשיים והסתכלו בעיניים פקוחות על הכל. אל תושפעי ממבט ראשון. דעי שאי אפשר לפתוח את האדם כדי להביט פנימה, לתוך מחשבותיו הנסתרות, גם אם הוא בעל פנים רציניות או אם הוא צוחק או אם הוא נאה. אינני מתכוון לדבר מסוים בלבד אלא לכל החי סביבך ולכל מה שאת רואה. המחשבות השקריות וגם המחשבות הכנות מטושטשת לעתים ועליך לראות כיצד האדם מתנהג בנוכחותך. לא ביום אחד רואים את השקרים או האמת של האדם. את מבינה שאני מתכוון לטובתך. זכרי את הרעיונות האלה תמיד. ילדתי היקרה, נדמה לי שמכתב זה יהיה מכתבי האחרון כי אנו מתקרבים לפריס. אם אוכל – אכתוב שוב. ברטשי היקרה, שמרי על בריאותך. אל תשתי משקאות קרים כשאת מזיעה - - - ואז שוב אוכל לראות ילדים בריאים. מסרי את כל מה שאני כותב לך גם לסימון. מסרי לו שילמד ויהיה תלמיד טוב, כי הוא מוכשר. אני מסיים את מכתבי, הרבה נשיקות. אני נוסע בביטחון שתגדלי ותהיי ילדה טובה, בריאה וחכמה.

אבא שלך,

בתקווה לראות אותך בקרוב

נתן היקר, אני כותב לך כמה מילים, אבל דומני שאין צורך לכתוב לך הרבה כי אתה מבין למה אני מתכוון. אני מבקש שתשים לב ותאמר מילה על הילדים, אם יהיה צורך. אני נוסע באומץ ובמצב רוח טוב, כמו שהיו לי עד עכשיו. אינני יכול לכתוב כי הרכבת מתנדנדת חזק. הרבה נשיקות ודרישת שלום לכל הידידים.

את המכתב כתב אהרון ליוקנט לילדיו ברטה וסימון ברכבת הגירוש לאושוויץ.